

Василь РИЖИЙ

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ

Роман ДУРАЧ

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
науковий керівник: доктор філософії, викладач кафедри менеджменту
публічного управління та персоналу ЗУНУ Юлія МИКИТЮК

ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Місцеве самоврядування як засада конституційного ладу виступає одним із найважливіших принципів організації і функціонування влади в суспільстві й державі та є необхідним атрибутом будь-якого демократичного ладу. Це означає встановлення демократичної децентралізованої системи управління, яка базується на самостійності територіальних громад, органів місцевого самоврядування при вирішенні всіх питань місцевого значення.

Місцеве самоврядування як специфічна форма народовладдя, його „політико-правовий інститут, через який здійснюється управління місцевими справами в низових адміністративно-територіальних одиницях шляхом самоорганізації мешканців певної території за згодою та сприянням держави”.

Місцеве самоврядування може розглядатися як первинний рівень самоорганізації громадян в інститути публічної влади, що являє собою базу формування програм та цілей суспільного розвитку, зокрема державного управління.

Місцеве самоврядування визначається також як право мешканців відповідної територіальної одиниці (територіальної громади) на самостійне вирішення питань місцевого значення.

Місцеве самоврядування – це один з рівноцінних видів публічної влади, зона власного нормотворення. Місцеве самоврядування являє собою рівень політичної участі у вирішенні питань, найбільш наближених до громадянина.

Місцеве самоврядування як інститут самоорганізації територіальних громад, як самостійна форма публічної влади територіальної громади. Під самоврядуванням мається на увазі здатність та можливість місцевої територіальної громади вирішувати питання місцевого значення, тобто здійснювати управління соціально-економічними процесами з метою забезпечення мінімального рівня соціальних потреб та сприятливих умов життєдіяльності кожного жителя та громади в цілому. При цьому визначенні ми виходимо з положень Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”,

який визначає „місцеве самоврядування в Україні – як гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – мешканців села чи добровільного об'єднання у сільську громаду мешканців кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України”.

Місцеве самоврядування – це також право і реальна здатність органів місцевого самоврядування регламентувати значну частину публічних справ і управляти ними, діючи в межах закону, на свою відповідальність і в інтересах місцевого самоврядування. В свою чергу органи місцевого самоуправління (самоврядування) – це виборні та інші органи, наділені повноваженнями щодо вирішення питань місцевого значення. Вони і не входять у систему органів державної влади. Це надто суттєво й принципово, бо пов'язано з проблемами регіональних, адміністративних реформ, що відбуваються в Україні.

Забезпечення ефективної участі населення у вирішенні питань місцевого значення – головна функція місцевого самоврядування. Слід зазначити, що не має чіткого визначення терміну „питання місцевого значення”. Пропонується в якості можливого визначення наступне: під „питаннями місцевого значення” розуміються питання безпосереднього забезпечення життєдіяльності населення даного територіального утворення. До їх складу можна включити наступні питання: будівництво на їх території, охорона здоров'я й освіта, управління комунальною власністю, що надана йому радою в оперативне управління, охорону громадського порядку, надання муніципальних послуг та інше.

За своєю природою воно виступає як специфічна форма реалізації публічної влади, відмінної як від державної влади, так і від об'єднань громадян, втілює місцеві (корпоративні) інтереси територіальних громад і цим відрізняється від природи держави, яка втілює загальнонаціональні інтереси, а також від політичних партій і громадських організацій, що реалізують політичні, соціальні, культурні та інші інтереси своїх членів. Отже, місцеве самоврядування можна визначити як пристосовану до потреб територіальних громад форму автономного здійснення публічної влади, яку держава заохочує і контролює відповідно до Конституції та законів України. Воно має свою фінансово-економічну основу, а його функціонування відзначається соціально-економічним характером. Історичні та інші особливості України, соціально-економічна і політична ситуація, що склалася, роблять надто важким і неефективним управління досить великою країною лише з центру. Тому організація життєдіяльності суспільства повинна включати і самоврядні механізми управління територіями.